

BRUSSELS MIJNSTAD

PB-PP B-10
BELGIE(N) - BELGIQUE

ONZE PLANEET

HET NATUUR- EN MILIEUMAGAZINE VAN DE BRUSSELAARS

#135
MAANDBLAD
FEBRUARI
2020

- 04 MEER EN MEER
GOOD FOOD IN BRUSSEL
- 09 ZADENBIBLIOTHEKEN, DE RUILHANDEL
WORTELT ZICH IN DE HOOFDSTAD
- 10 IN HET HART VAN DE BRUSSELSE BODEM

EEN DUURZAME VALENTIJN
EEN FEEST VOOR
ONZE PLANEET!

leefmilieu
brussel
.brussels

LEEFMILIEU.BRUSSELS

Digitale versie *Mijn stad onze planeet*: een handleiding!

U kunt dit magazine voortaan ook op uw smartphone of tablet lezen. Via de app krijgt u zelfs een unieke en rijkere leeservaring dan wanneer u de papieren versie zou lezen. Wat moet u doen? Simpel:

1. Download de app **BXLNaturMag** op het platform van uw keuze (App Store, Google Play).
2. Installeer de app (de taal wordt automatisch ingesteld).
3. Selecteer het magazine dat u wilt lezen.
4. Lees het magazine als pdf, of kies 'begeleide lezing' voor een aangename leeservaring. Voor de begeleide lezing tikt u twee keer op uw scherm.

Mijn stad onze planeet, u leest het waar en wanneer u wilt!

EEN JAAR VOL UITDAGINGEN

Onze Franstalige vrienden zeggen dat de winter voorbij is, als de kikkers in februari kwaken. Het vooruitzicht op de lente en haar mooie dagen mag ons echter niet doen vergeten dat er ons enorme uitdagingen te wachten staan. En we hebben maar weinig tijd om de tikkende tijdbom van de klimaatverandering te vertragen en te stoppen.

Ieder van ons kan, op zijn of haar manier, gelukkig wel een verschil maken. Neem nu Valentijn. Waarom zouden we bloemen kopen die ver van hier met pesticiden zijn gekweekt? En moeten we echt ons geld uitgeven aan luxueuze parfums of hightech cadeaus met een zware ecologische voetafdruk? Er zijn genoeg alternatieven die wel duurzaam zijn, en nog origineler ook. U kunt alvast ideeën opdoen in dit magazine.

Onze voeding is ook een onmisbare hefboom in de strijd tegen de klimaatverandering. Wist u dat voeding verantwoordelijk is voor een kwart van de milieu-impact van een Brussels gezin? Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest pakt dit probleem uiteraard aan. Onze Good Food-strategie, die begin 2016 werd gelanceerd, promoot milieuvriendelijke, lokale seizoensproducten. De eerste resultaten zijn alvast meer dan bemoedigend. U leest er meer over op pagina 4.

Tot slot buigt dit magazine zich over onze bodem, die veel belangrijker is voor de kwaliteit van ons milieu dan we ons vaak voorstellen. En de Brusselse bodem heeft daarnaast nog vele andere, vaak weinig bekende gezichten. U ontdekt ze in ons dossier.

Veel leesplezier!

MIJN STAD ONZE PLANEET

Versijnt maandelijks, behalve in januari, juli en augustus. - Leefmilieu Brussel - Havenlaan 86 C / 3000, 1000 Brussel - Tel. 02 775 75 75 - info@leefmilieu.brussels - leefmilieu.brussels **V.U.:** F. Fontaine & B. Dewulf. **HOOFDREDACTEUR:** Mathieu Molitor. **HERLEZINGCOMITÉ:** Tiou Nguyen, Sylvie Clara, Annelies Wouters. **REDACTIE:** Didier Dillen **VERTALING:** Maarten Geerts. **PRODUCTIE:** www.4sales.be. De foto's tonen niet noodzakelijk de geciteerde personen. © **LEEFMILIEU BRUSSEL** - Gedrukt op FSC-papier. De teksten in deze publicatie hebben tot doel de wettelijke bepalingen toe te lichten. Om de ware juridische toedracht van deze teksten te kennen, verwijzen we u naar de teksten van het Belgisch Staatsblad.

MOBILITEITSPASPOORT

In onze stad, zonder files op pad! Het Mobiliteitspaspoort is een nieuwe, leuke uitdaging die bedrijven en burgers helpt om efficiënter door de stad te reizen.

Met dit paspoort kunt u op een speelse manier nieuwe mobiliteitsoplossingen uittesten. Drie weken lang krijgt al wie deelneemt een toolbox, met daarin elk mogelijk transportmiddel. In de box zitten ook tutorials, quizjes om u voor te bereiden,

uitdagingen en... kortingscodes! U kunt ook uw vooruitgang in real-time volgen, u meten met anderen en zelfs prijzen winnen. Vooruit! Inschrijven kan nog tot 25 februari.

maestromobile.eu/?lang=nl

BELEXPO TIJDENS MUSEUM NIGHT FEVER!

Op 14 maart kunt u BELEXPO, de interactieve tentoonstelling over het klimaat en de steden van morgen, bezoeken tijdens de *Museum Night Fever*.

Voor de gelegenheid verhuizen enkele van de interactieve modules naar de site van experience.brussels op het Koningsplein. Daar valt van 19.00 tot 1.00 uur veel te beleven: biologische rap van PANG, percussie van Drummin' Birds, verbale steekspelen met de Zaaiers van Duurzame Ideeën, een lichtinstallatie van Yohan Meola, bio-foodtrucks,...

De website van BELEXPO kreeg ook een nieuw jasje, met nieuwe inhoud: organisatie van verjaardagsfeestjes, nieuwe tabbladen 'Families' en 'Jongeren', promotiecodes voor toegang met korting of zelfs gratis!

museumnightfever.be
belexpo.brussels

ZERO AFVAL SALON: EEN PUBLIEKSTREKKER

In november 2019 organiseerde Leefmilieu Brussel de tweede editie van het Zero Afval Salon. Het werd een groot succes! Niet minder dan 13 000 bezoekers zakten af naar deze showcase van de Brusselse knowhow over Zero Afval. Voor de gelegenheid werd de oppervlakte verdubbeld en ook het aantal exposanten opgetrokken. Kom alles te weten over Zero Afval in Brussel: bit.ly/zero-afval-bxl

LANCERING VAN DE BUURTKEUKENS

Kent u de Buurtkeukens? Deze burgergroepen willen de voedselautonomie en de toegang tot kwaliteitsvoeding voor iedereen versterken, door dagelijks maaltijden te bereiden. Ze zijn al goed ingeburgerd in Canada en duiken nu stilaan ook op in Brussel. Spreekt deze filosofie u aan? Meer info: bit.ly/cuisinesquartierbxl

DUURZAME GENERATIES, HET DIGIZINE

Ontdek de tien Ambassadeurs van de Duurzame Generaties en hun inspirerende milieuprojecten via het digizine, een online magazine waarin zij de hoofdrol spelen. Bekijk video's en fotoreportages van Flora, Théodore, Fatima, Chloé,... U hoeft alleen maar hun voorbeeld te volgen!

duurzamegeneraties.brussels

BRUSSELS GOOD FOOD: DE CIJFERS

Sinds 2016 heeft Good Food zijn weg gevonden naar het dagelijkse leven van de Brusselaar. En dat heeft positieve gevolgen voor het milieu, het sociale leven en de economie.

Milieu-impact

- /// Voedselverspilling daalde met 8,4 %.
- /// Vleesconsumptie daalde met 10,2 %.
- /// Het aanbod biologische producten steeg met 4,8 %.

Sociale gevolgen

- /// Bijna alle sociale kruidenierswinkels in Brussel verkopen nu verse groenten en fruit.
- /// 4 van de 11 bieden regelmatig biologische producten aan.
- /// Jaarlijks wordt 600 ton onverkocht voedsel gerecupereerd, verwerkt en herverdeeld.

Economisch effect

- /// Meer dan 100 banen gecreëerd.
- /// Het aantal projecten rond stedelijke landbouw verdubbelde van 16 naar 32.

GOOD FOOD EEN SMAKELIJKE BRUSSELSE UITDAGING

Begin 2016 lanceerde de Brusselse regering de Good Food-strategie. Het doel? Beter leven in de stad. Hoe dan wel? Door de inwoners te laten genieten van lekker eten, met gezonde en evenwichtige maaltijden. Dit is bovendien een uitgelezen kans om milieuvriendelijke, lokale seizoensproducten te promoten. Er is nu een uitgebreide brochure met de eerste resultaten van deze vernieuwende strategie voor onze voeding.

Good Food, volle kracht vooruit! Door lokale, milieuvriendelijke productie te ontwikkelen en te ondersteunen, stelt het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zich een ambitieus doel: de circulaire economie binnenloodsen in ons voedingssysteem, om een veerkrachtiger proces te realiseren met respect voor mens en natuur.

Een dagelijkse uitdaging

In Brussel is het elke dag een uitdaging om iedereen toegang te geven tot kwaliteitsvolle voeding. Een derde van de Brusselse bevolking leeft van een inkomen onder de armoedegrens. Ons voedingssysteem is nochtans van prioritair belang voor de volksgezondheid. En de impact ervan op onze omgeving is ook niet te verwaarlozen: voeding is verantwoordelijk voor een kwart van de milieupact van een Brussels gezin! Wereldwijd wordt bovendien 30 % van het voedsel verspild. Daarom moet een

doordachte en duurzame consumptie een prioriteit zijn.

Burgerparticipatie

In vier jaar tijd hebben veel Brusselaars zich op een of andere manier ingezet voor Good Food. Tal van geëngageerde burgers en medewerkers van verenigingen, instellingen, scholen en privébedrijven ontwikkelden innovatieve projecten, verrassende recepten en baanbrekende methodes. Zij zetten zich dagelijks in, sensibiliseren familie en vrienden, en nodigen hen uit om meer Good Food in hun dagelijks leven te integreren. Dankzij hen is deze strategie vandaag zo populair. Ontdek wat zij allemaal doen op goodfood.brussels/nl.

Download het digitale rapport met de eerste resultaten van de Good Food-strategie en enkele video's van inspirerende projecten: bit.ly/goodfood-resultaten.

VERS VAN DE PERS

NIEUWS OVER DE NATUUR EN HET MILIEU IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

FEBRUARI '20

VIER OP 14 FEBRUARI ONZE PLANEET

Er zijn mensen die voor niets ter wereld deze kans willen missen om elkaar (opnieuw) de liefde te verklaren. Er zijn er die vinden dat we de liefde elke dag moeten vieren, en niet op een bepaalde datum. En dan zijn er mensen die deze dag zien als niets anders dan een excuus om te (over)consumeren. Of u het nu leuk vindt of niet, Valentijn laat ons zelden koud. Bent u van plan om uw geliefde dit jaar een Valentijnscadeau te geven? Wat als u daar deze keer ook een cadeau voor het milieu van maakt? Aan duurzame ideeën geen gebrek: biologische en fair trade chocolade, een zelfgemaakt geschenk, een romantisch etentje met lokale seizoensproducten, een wandeling in de natuur met uw geliefde... Maak van Valentijn een feest voor onze planeet!

BRIGHT.BRUSSELS/NL - BRUSSELSILOVEYOU.COM
BIT.LY/JARDINS-DU-COEUR - GARDENS.BRUSSELS/NL

DOE MEE!

Brussel, hoofdstad van geliefden? Het gewest heeft in ieder geval activiteiten in overvloed voor Valentijnsdag. Ontdek ze met het openbaar vervoer, te voet of met de fiets! Bent u het type dat zijn of haar liefde op een originele manier wil tonen? Ga dan naar het *Bright Brussels Festival*, van 13 tot 16/2! Een vijftiental lichtinstallaties verspreid over de stad zullen uw ogen doen fonkelen. Bent u een fan van Belgische kunstenaars? Volg een origineel hedendaags kunstparcours tijdens *Brussels I Love You*, van 8 tot 15/2. Houdt u het liever sereen en zacht, in de natuur? Wandel dan in de 'Tuin van het Hart' van het Van Buuren Museum, of een van de vele romantische groene plekken in de hoofdstad!

#TRASH TAG CHALLENGE: EEN PASSIONELE UITDAGING!

ONGEZIEN

Waarom geeft u uw partner op Valentijnsdag niet eens een uitdaging cadeau? Niet om het duurste cadeau te kopen of om een tafel in het duurste restaurant te boeken, maar

om een plek te kiezen en er samen alle afval op te ruimen! Deze nuttige uitdaging heeft een naam, de #TrashTagChallenge, en er is heel wat buzz over op de sociale netwerken (Facebook, Instagram, Reddit...). Het principe: post een foto van de plek die u gaat opruimen en daarna een foto van dezelfde plaats nadat u er alle rommel hebt verwijderd! Tag vervolgens uw partner. Niets belet u om uzelf in de schijnwerpers te zetten... met een knipoog!

10 000 KM FIETSEN VOOR DE LIEFDE!

Kent u het verhaal van Pradyumna Kumar Mahanandia? Hij is geboren in 1949 in een dorp in het oosten van India, waar hij tot de *Untouchables* behoorde. Leden van die kaste mogen alleen beroepen uitoeffe-

nen die als onzuiver worden beschouwd. In 1975 verdiende Pradyumna de kost als straatcartoonist. Zo ontmoette hij toevallig Charlotte von Schedvin, een vrouw van Zweedse adel. Het was liefde op het eerste gezicht! Ze trouwden heel snel, maar moesten toch afscheid nemen van elkaar. Charlotte keerde terug naar Zweden. Pradyumna kon zich echter geen vliegtuigticket veroorloven. Hij verkocht daarom het wei-

nige dat hij had, kocht daarmee een tweedehands fiets en vertrok op weg naar zijn geliefde. Hij fietste meer dan 10 000 km en doorkruiste acht landen voor hij uiteindelijk in Zweden aankwam en in de armen van de liefde van zijn leven viel. Per J. Andersson schreef een boek over deze ongelofelijke odyssee: *Het wonderlijke verhaal van de man die van India naar Zweden fietste voor de liefde* (uitg. Pocket).

FAUNA & FLORA

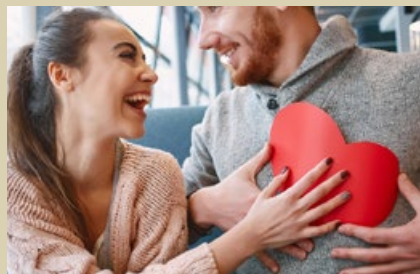

EERST DE ZON, DAN DE VADER

Klein hoefblad (*Tussilago farfara*) heeft heldergele bloemen en lijkt wel wat op een paardenbloem, maar dat is misleidend. Hoewel deze plant ook perfect eetbaar is, bloeit hij in tegenstelling tot paardenbloem heel vroeg in het voorjaar, lang voor er bladeren te zien zijn. Daarom kreeg hij van onze voorouders de bijnaam *filiius ante patrem* ('de zoon voor de vader'). Andere talen spreken van 'ezelspoor' omdat de vorm van zijn blad doet denken aan de hoef van een ezel. Klein hoefblad is geneeskrachtig, vooral goed tegen de hoest. Deze pionierssoort groeit goed in humusarme of slecht onderhouden bodems. Als nectarplant is hij een van de eerste voedselbronnen voor bijen op het einde van de winter.

OP ONTDEKKING

GROENE ACTIVITEITEN OM —MET ZIJN TWEETJES— VAN TE GENIETEN

Chocoladeroute: Gepassioneerde gidsen delen met u de geheimen van de grootste chocolatiers in Brussel. Op het menu: proeverijen en emoties!
bit.ly/chocolade-bxl

Spelletjesavond: Gezelschapsspellen zijn een origineel recept voor een wilde avond. Voor koppels bestaan er ook ondegende versies! Maar koop het spel niet zelf: huur het in een spelothek, leen het van vrienden of ga naar een Brussels speelcafé.
bit.ly/ludotheques-bxl

Wandelen met uw geliefde: In de groene ruimten van Brussel vindt u tal van goed gemarkeerde routes, de ene nog mooier dan de andere. Ideaal voor een romantische wandeling.
gardens.brussels/nl

LIEFDE OP DE TANDEM

Zin in een uitstap met twee? Fietsen is de ideale manier om Brussel te (her)ontdekken: de vele wijken met elk een eigen sfeer, het groen in de stad, de leuke bars en restaurants. En het is veel romantischer dan met de auto! Kies voor de deelfietsen van Villo!, Billy, Jump of de huurdienst van CyCLO. U kunt zelfs een tandem huren! Vergeet de kaartengids 'Brussel vanop de fiets' niet, met acht thematische routes voor fietsers van alle niveaus. Ontdek ze in de kantoren van visit.brussels (€ 2,50).
bit.ly/bxl-per-fiets

TRENDY

TWEEDEHANDS, — MAAR NIET TWEEDE KEUS! —

Nee, u bent niet gierig! Kerstmis 2019 maakte het duidelijk: tweedehands geschenken zijn heel populair bij al wie liefde en vriendschap verbindt met respect voor de planeet. Dus ook op Valentijn. Een tweedehands cadeau betekent immers niet dat het ook tweede keus is.

Tweedehands boeken, strips of vinylplaten, misschien in een luxe-editie? Kostbare juwelen en vintage designkleding, antieke meubels en decoratie? Geen gebrek aan ideeën, of plekken om het perfecte geschenk te vinden.

TRENDY

ACTIVITEITEN VOOR VIER HANDEN

Geschenken die van de andere kant van de wereld komen? Dat is niet meer van deze tijd. Kies liever voor een activiteit hier ter plekke met uw tweetjes. Waarom gaat u bijvoorbeeld niet naar een workshop om uw eigen natuurlijke cosmetica te maken? Dat kan via Makesenz. In februari leert u van A tot Z hoe u zeep of een gepersonaliseerde gezichtscrème maakt. Of bent u eerder een fijnproever? Tijdens de macarons-workshop van Fancy Cake op 18/2 krijgt u alle tips om zelf deze kleine ronde lekkernijen te maken!

fr.makesenz.be
fancycake.be

LEZING ROB HOPKINS

Een avond in het teken van de ecologische en solidaire transitie. Rob Hopkins verkent samen met u zijn nieuwste boek. Met onze collectieve verbeelding terug aan de macht, op weg naar een betere toekomst!

Op 13/2 om 20.30 uur. W:Hall.
Charles Thielemanslaan 93, 1150
Brussel. € 8.

bit.ly/robhopkins-bxl

ACTUA

MOSTERD VAN HET HUIS

Waar haalt u uw mosterd? Maak hem zelf! Tijdens deze workshop verkent u alle mogelijke smaken en combinaties. Zo zal u uw gerechten nog beter op smaak kunnen brengen. Iedereen gaat naar huis met zijn of haar eigen proevertjes.

Op 15/2 om 14.30 uur. Gustave Van
Huynegemstraat 32, 1090 Jette.
€ 5. Inschrijven verplicht:

lerayonvert@skynet.be
bit.ly/moutarde-maison

ORIGAMI EN VOUWKUNST UIT AZIË

Traditionele origami is een van de oudste Japanse volkskunsten. Ontdek deze fascinerende techniek tijdens workshops met de enige professionele origami-kunstenaar in België.

Op 29/2 om 17.00 uur. Koningstraat
145, 1000 Brussel. €12.

bit.ly/origami-bxl

MUNSTADONZEPANEET#135

HET KINDER- HOEKJE

DE QUIZ

Een duurzame en romantische Valentijn!

Voor Valentijn geeft het Brussels Hoofdstedelijk Gewest de voorkeur aan originele activiteiten voor geliefden, duurzame cadeaus en 100 % natuurlijke romantische wandelingen.

KEN JIJ DEZE SCHITTERENDE INITIATIEVEN?

A. De Trash Tag Challenge daagt je uit om:

1. Je tuingereedschap te herstellen en op te blinken.
2. Op een plek naar keuze alle afval op te ruimen.
3. Etnische graffiti op een muur te spuiten.

B. Het Van Buuren Museum heeft:

1. Een wondermooie 'Tuin van het Hart', aangelegd door René Pechère.
2. Een originele verzameling liefdesbrieven van bekende mensen.
3. Het bekende beeld 'Amour déçu' van Auguste Rodin.

C. Klein hoefblad ontleent in sommige talen zijn naam 'ezelsspoor' aan het feit dat:

1. Hij giftig is voor ezels en paarden.
2. Hij enkel groeit in sporen van dieren.
3. De vorm van zijn blad doet denken aan de hoef van een ezel.

D. In de Japanse kunstvorm origami ga je:

1. Vormen en figuren maken door papier te vouwen.
2. Rustgevende boeketten creëren.
3. Geschenken inpakken in stof.

SPEL: Een boeket voor Valentijn

Stel een boeket bloemen samen. Zorg dat de prijs van je boeket gelijk is aan de prijs die je op de kassa kan aflezen.

AMARYLLIS
13€

TULP
9€

KROKUS
6€

NARCIS
7€

FRESIA
10€

IRIS
16€

Spel: Amaryllis, Narcis, Fresa
OPLOSSINGEN QUIZ: A2 - B1 - C3 - D1

ELKE MAAND SELECTEERT MIJN STAD ONZE PLANEET VOOR U EEN AANTAL NATUUR- EN MILIEU-EVENEMENTEN (EN NUTTIGE LINKS) IN BRUSSEL.

EXPO MOBILITEIT IN UKKEL

Wijkexpo rond mobiliteit in de duurzame wijk Kalevoet-Bourdon, met originele artistieke creaties van bewoners.

- 📍 Opening op 20/2 van 19.00 tot 23.00 uur. GC Het Huys, Egide Van Ophemstraat 46, 1180 Ukkel. Gratis. bit.ly/wijkexpo-mobiliteit

KOKEN MET VOEDSEL-OVERSCHOTTEN

Restatable! brengt mensen samen rond een lekkere maaltijd, gemaakt met voedseloverschotten.

- 📍 Op 22/2 van 19.00 tot 22.00 uur. GC Essegem, Leopold I straat 329, 1090 Jette. Vrije bijdrage; het geld van de vrije bijdrages gaat naar een sociaal project. 0493 50 55 36, johannes.schauvaerts@gmail.com, n22.brussels/activiteit/restatable-3

GEOTEXTIEL VOOR DE STADSTUINIER

Maak zelf een vederlichte, ijzersterke plantenzak in geotextiel voor je balkon of je stadstuinje. Ideaal voor de wortels van je planten.

- 📍 Op 27/2 van 16.00 tot 20.00 uur. U Garden op de site SEE U (oude rijkswachtkazerne, bij de ingang), Kroonlaan 227, 1050 Elsene. Kleine bijdrage voor het materiaal. Inschrijven: elzenhof@vgc.be, 02 648 20 30, bit.ly/geotextiel-elsene

BURGERS EN HUN PLANTENZADEN

Zadenbeurzen, zadenruil, zadenbibliotheken. Steeds meer initiatieven nodigen de Brusselaars uit om hun plantenzaden te vermenigvuldigen en op een fijne manier met elkaar te delen. Meestal gratis!

Goed nieuws voor tuiniers: de zaden die u elk jaar plant, hoeft u niet per se in de winkel te kopen. Er zijn steeds meer burgerinitiatieven die particulieren stimuleren om zelf plantenzaden te produceren en ze vervolgens met elkaar te delen. Een prachtig aanbod voor wie wil planten telen, solidariteit en autonomie ondersteunen, en een vaak ongekende biodiversiteit in de moestuin creëren.

SEMANCE

Het Semance-collectief stimuleert het ruilen en uitwisselen van plantenzaden tussen kwekers en tuinliefhebbers. Er zijn traditionele plantensoorten, maar ook 'vergeten' soorten. Semance organiseert een zadenbeurs en een lentefestival op 15/3, op het Gelaarsde Katplein, 1180 Ukkel.

www.semance.be

WIST U DIT?

Kunt u zaden telen?

In het voorjaar, wanneer u in de tuin of de moestuin uw zaden zaait, houdt u wat plaats vrij voor productie van zaden. Door de 'zadendragers' uit de buurt van de andere planten te zetten, stimuleert u zelfbevruchting. Zo kan de plant alle kenmerken van de moederplant behouden. Met uitzondering van tomaten en pompoenen (waarvan u de zaden tijdens de consumptie kunt recupereren), moeten de vruchten van deze planten op hun plaats blijven tot ze volledig rijp zijn. Maak na de oogst de zaden schoon en laat ze ongeveer een week drogen op een droge, schaduwrijke plaats. Bewaar ze vervolgens uit de buurt van vocht en licht in papieren enveloppen in een metalen doos (geen plastic of luchtdicht glas). Noteer zeker de naam van de moederplant en de oogstdatum. Vervolgens kunt u de zaden meerdere jaren op een koele, donkere plaats (kelder of kast) bewaren.

KAN IK F1-HYBRIDEN ZAAIEN?

In de handel vindt u zaden met het label 'F1-hybride'. Planten uit die zaden kunnen niet worden vermeerderd door er opnieuw zaad van te nemen. Die planten zijn immers het resultaat van een unieke kruising in de kwekerij. Hun nakomelingen vertonen (onvoorspelbaar) kenmerken van de beide ouders en van de hybride.

Enkele Brusselse zadenbibs

De zadenbib in de bibliotheek van Ukkel

In deze zadenbib vindt u gratis zaden en boeken (te leen) over tuinieren.

bit.ly/zadenbib-in-ukkel

De zadenbib in de bibliotheek van Jette

Iedereen kan hier gratis zaden krijgen op voorwaarde dat u, indien mogelijk, de zaden terugbrengt die u oogst. Het doel? Een zadencollectie uitbouwen om te delen.

bit.ly/zadenbib-in-jette

De zadenbib in de bibliotheek van Vorst

Deze zadenbib werkt ook volgens het ruilprincipe. Wie zaden meeneemt, verbindt zich ertoe om in ruil zaden terug te brengen.

bit.ly/zadenbib-in-vorst

DE BRUSSELSE BODEM, DE GROTE ONBEKENDE

We lopen of rijden er de hele dag op. Er worden gebouwen op gebouwd, er worden gazons op aangelegd of er worden buizen in begraven. En dat zijn nog maar een paar facetten van onze bodem, want daar gaat het over. In dit artikel ontdekt u de vele gezichten van de bodem in Brussel.

Bodem in dienst van het leven

Lucht laat ons ademen, water lest onze dorst en irrigeert onze gewassen. En de bodem? We durven al wel eens vergeten dat die net zo essentieel is voor het leven op aarde. De bodem levert aan de maatschappij immers ook diensten, die we ecosysteemdiensten noemen. Er valt nog veel te ontdekken, maar dankzij de wetenschap kennen we toch al heel wat functies van 'onze' bodem. Wist u bijvoorbeeld dat onbebouwde grond ons beschermt bij overstromingen, en ook tegen de opwarming van het klimaat (door CO₂ op te nemen)? Wereldwijd zit er in de bodem drie keer meer koolstof dan in de lucht of in onze planten! De bodem geeft ons ook bouw materiaal, zuivert water dat door die bodem sijpelt, verwijdert vervuilende stoffen en levert voedsel voor plant en dier. De bodem is ook een essentieel onderdeel van het landschap en het culturele erfgoed. Tot slot is de bodem de thuisbasis van onvermoed veel levende organismen, bijvoorbeeld regenwormen!

Landbouw in de stad

Zelfs in de grote steden is landbouwgrond nooit helemaal verdwenen. Denk maar aan collectieve (moes)tuinen. Brus-

sel is geen uitzondering, integendeel. Een deel van de beschikbare grond werd hier al vroeg voor landbouw gebruikt. En door lokale en duurzame vormen van landbouw te ontwikkelen, wil de hoofdstad tegen 2035 zelf voorzien in 30% van de groente- en fruitbehoeften van de bevolking. Dat met behoud en zelfs verbetering van de bodemkwaliteit. Het geheime wapen om dit doel te bereiken, is ecologische landbouw! Met een minimale bewerking van de grond, lichte mechanisatie, afwisseling van gewassen, openstelling voor wilde biodiversiteit, recyclage van organisch mate-

De bodem, gemeenschappelijk erfgoed

Hoe essentieel hij ook is voor het leven op aarde, de bodem is slechts een dunne laag aan het oppervlak van onze planeet (0,1 - 5 m). Bovendien vormt de bodem zich enorm traag, over duizenden of zelfs honderdduizenden jaren. Daarom moet de bodem op de schaal van de mensheid worden beschouwd als een niet-hernieuwbare hulpbron die onze bescherming meer dan verdient. Temeer daar de bodem onderhevig is aan een hele reeks degradatieprocessen die zeer vaak hun oorzaak vinden in menselijke activiteiten. Denk maar aan erosie, vervuiling, verdichting, verzilting en verzuring. Op het Europese continent

is een op de drie bodems beschadigd door een van deze processen. Deze bedreigingen treffen uiteraard ook het Brussels Gewest. Met de Good Soil-strategie is Leefmilieu Brussel een denkproces gestart om een duurzame strategie voor het beheer en het behoud van de bodem uit te werken, die veel verder gaat dan alleen vervuiling. Deze aanpak is gericht op de ontwikkeling van een gewestelijk regelgevend kader om het kwetsbare substraat, dat zo belangrijk is voor het leven en de levenskwaliteit van de Brusselaars, te beschermen!

bit.ly/duurzame-bodem-bxl

riaal en zonder het gebruik van pesticiden creëert dit type landbouw kwalitatief hoogwaardige bodems vol leven. Kortom, een win-win voor burgers, tuiniers en natuur.

Sanering bevrijdt de bodem

Zorg dragen voor de bodem heeft ook sociaal-economische gevolgen. Zonder levensvatbare en gezonde grond geen huisvesting, geen winkels of bedrijven, geen plekken om te ontspannen en geen groene ruimten. Sanering van braakliggende industrieterreinen, waar de grond vaak vervuild is, is een mooie manier om verlaten en ongebruikte grond terug te geven aan de stadsbewoners. Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is daarvan een prima voorbeeld. Sinds 2008 zijn er premies om weesvervuiling aan te pakken. Eind juli 2018 werd deze financiële steun zelfs opgetrokken om de Brusselse milieukwaliteit te verbeteren. Zo werd sinds 2010 zo'n 300 hectare (of ca. 429 voetbalvelden) aan braakliggende bedrijfsterreinen gesaneerd en opnieuw geïntroduceerd in het sociaal-economische circuit.

Burgers voor bodemsanering

In de nabije toekomst kunnen burgers zich ontfemen over de gezondheid

van de bodem! Dat is althans wat het CiDéSol-project (Burgers voor Bodemsanering) voor ogen heeft, een initiatief van het Centrum voor Stedelijke Ecologie, de universiteiten, verenigingen van tuinbouwers en Leefmilieu Brussel. Het project vertrekt vanuit de vaststelling dat er in Brussel nog steeds percelen niet zijn opgenomen in de (door het Gewest opgestelde) inventaris van verontreinigde gronden en dus niet onderworpen zijn aan de saneringsverplichting. Sommige van deze percelen zouden in aanmerking kunnen komen

voor een zachte, milieuvriendelijke sanering met planten en paddenstoelen. Het CiDéSol-project wil een gemeenschap van goed opgeleide sanerende burgers creëren, en dat binnen een platform met ook wetenschappers, verenigingen en administraties. Hoofddoel: niet-professionals laten experimenteren met saneringstechnieken. Wordt vervolgd!

Terug naar het verleden

De bodem is getuige van een soms ver verleden en kan ons veel leren over het leven van onze voorouders. De overblijfselen die nog onder onze voeten te ontdekken zijn, kunnen inzicht schenken in de menselijke activiteiten van vroeger, de evolutie van het stadslandschap en de uitbreiding van de stad door de eeuwen heen. En dat doen ze soms nauwkeuriger dan oude gravures en boeken. Recent werden met moderne detectie-instrumenten onder de Grote Markt van Brussel en de omliggende straten structuren ontdekt waarover praktisch geen informatie beschikbaar was. Zo kon een deel van de ontstaansgeschiedenis van deze beroemde historische site in kaart worden gebracht.

HET PROJECT-HOEKJE

Hier vindt u een project van burgers, verenigingen of groeperingen rond het thema milieu, duurzame voeding, consumptie, energie, natuur, intergenerationale uitwisseling...

As Bean: een strip om beter te eten

Eten is stemmen! Dat is de overtuiging van een groep landbouwingenieurs van de ULB die zich *As Bean* noemen. Ze maken zich zorgen over de toekomst van de planeet. Daarom maakten ze een strip die heel concreet de impact van onze voedselkeuzes op de biodiversiteit, het klimaat, de economie en de gezondheid uitlegt. U leest er ook over middelen om de negatieve effecten te beperken. De strip is gebaseerd op wetenschappelijke inzichten en geverifieerd door experts. Bovendien ging hij compleet viraal, met al meer dan 1,3 miljoen views op Facebook! Om meer mensen te mobiliseren, wil *As Bean* zich nu ook op andere campussen vestigen. Zo kunnen ze nog meer mensen informeren en inspireren over duurzame voeding, in Brussel en elders. asbean.be

Recept

HARTIGE TAARTJES OP BASIS VAN WORTELLOOF

Ingrediënten

- /// Loof van een bussel wortelen
- /// 50 g bloem
- /// 30 g geraspte kaas
- /// 1 ei
- /// 2 sl melk
- /// 1 sl koriander en komijnzaad
- /// 1 sl gist
- /// Zout, peper

Bereiding

Verwarm de oven voor op 180°. Was het loof en hak het fijn. Meng het ei, de bloem, de melk, de gist, het zout, de peper en de kruiden. Voeg de kaas en het loof toe. Meng alles goed. Verdeel dit mengsel over kleine met boter ingevette vormpjes. Zet 15 tot 20 min. in de oven. De taartjes moeten goudbruin zijn. Laat ze even afkoelen voor u ze uit de vormpjes haalt.

DE RECEPTEN VAN FRISTOUILLE OM GOOD FOOD TE KOKEN

Lokale en biologische seizoensproducten eten volgens de principes van Good Food, dat betekent soms herdenken wat op uw bord ligt. Hoe vlees vervangen, lekkere vegetarische gerechten verzinnen die gemakkelijk te bereiden zijn, en seizoensgebonden koken? De receptenfiles van Fristouille bieden u een ruime waaier aan Good Food-tips voor

duurzamere menu's. Ontdek het geheim van geslaagde sauzen, veganistische desserts, knapperige zoete of hartige crumbles, of groentenpickles! U vindt de zeven basisfiles met recepten op de Good Food-site of ontvangt ze gratis per e-mail via info@goodfood.brussels. goodfood.brussels/nl